

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

III. An, & quomodo mundus corporeus c perit; & an aliqua creatura a potuerit esse vel creari ab æterno, salte[m] secundum absoluta[m] Dei pote[n]tia[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

D V B L V M III.

**ANES quomodo mundus corporeus
cœperit: & an aliqua creatura
per absolutam Dei potentiam
potuerit esse ab aeterno.**

S. Thom. 1. p. q. 46. aa. 3.

In hac re certum est primo, mundum corporeum aliquando cœpisse, nec ullam creaturam, prout re ipsa actualiter existit extra suas causas, re ipsa fuisse cœternam Deo, nec participata quidem æternitate, ut passim Scriptura & fides docet, & probatū est supra disp. 2. q. 5. dub. 2. & q. 8. dub. 6. præcipue vero constat ex illo Gen. 1. v. 1. *In principio creauit Deus cælum & terram*; ubi nomine *principii* significari principium temporis (aliis interim bonis explicationibus non exclusis, iuxta Augustinū l. 1. in Gen. ad lit. c. 2. & S. Thomā hic q. 46. aa. 3.) cōmuniter tradunt SS. Patres, & definitur in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & refertur cap. *Firmius*, de sum. Trin. & fid. Cathol.

Eadē quoque mundi inchoationem fuit cōmūnis sententia veterum Philosophorū, ut testatur ipse Aristoteles l. 1. de cœlo tex. 102. licet ipse variis locis, & constanter mundum ab æterno fuisse docuerit, ut videre est apud eund. lib. 8. Physic. & l. 1. de cœlo. & l. 2. de generat. & l. 2. Metaph. nec videtur dissentire Auerroes 8. Physic. & lib. 1. de cœlo. Idē tribuunt Platoni Porphyrius, Iamblichus, Plotinus, Proclus, Apuleius, & alii; sed verius videtur, Platonē quoque antiquis Philosophis adhæsisse, ut referunt Cicero in Tuscul. quæst. Laertius in vita Platonis, Philo suædus, Rutarachus, Aphrodisæus, & testatur ipse Aristoteles lib. 8. Physic. c. 1. tex. 10. & satis colligitur ex ipsius Platonis libris, Timæo, Critia, & libris de Repub. si bene expendantur. Nec desunt, qui etiā Aristotelem ab eo errore vindicare conentur, quasi solum ad hominē fuerit argumentatus, nec, nisi per motum, ut veteres dicebāt, mundum incipere non potuisse, demonstrare voluerit, in quibus est S. Thomas hic q. 46. aa. 1. Albertus 8. Physic. tract. cap. 1. Argentina in 2. dist. 1. q. 2. a. 1. Sed Aphrodisæus, & veteres Interpretes repugnant, nec facile ipsa Aristotelis lectio, & tam frequēs ac iterata repetitio eiusdem sententiæ eā explicationē admittit, ut recte notarunt Conimbricenses lib. 8. Physic. c. 2. q. 3. a. 1. & sequitur Vasquez disp. 177. cap. 1. et si contrarium sibi persuaferint Gregorius de Valentia disp. 3. q. 3. pun. 1. & nonnulli alii.

Alius fuit error Platonis, & Platoniorum, qui saltē materiam Deo cœternam & ingentam fuisse tradiderunt, quod ē Pythagorici & Stoici tradiderunt, & secuti sunt multi hæretici, ut Marcion, apud Tertullianū lib. 5. cont. eundē, & Hermogenes apud eundē in proprio lib. cōt. Hermog. ubi Tertullianus eos, qui ita senserunt, vocat *hæreticos materialios*: item Manichæi, apud Gregorium Nyssenum lib. de opific. hom. c. 23. & Augustinū hæresi 59. tametsi nullus hæreticorū mundum ipsum fuisse æternū docuerit, ut notarunt Gregorius de Valentia cit. disp. 3. q. 3. pun. 1. & Vasquez disp. 177. ca. 1. Et vero præter alias rationes congruentiæ, adductas à Valentia loc. cit. quib. probatur, mundū non fuisse æternū, optimū ē, & quasi morale argumentū sumitur ex eo, quod nulla extant antiquitatis monumenta, quæ superent memoriā

quing; vel sex millū annorum. Etenim ex historiis profanis vetustissima creditur esse ea, quam Berofus Chaldeus conscripsit, quæ tñ non excedit memoriā diluuii Noetici, ut testatur Ioseph. l. 1. cōt. Apionē. In sacris antiquissima est Moysis, ut ostendunt Iosephus ibidē, Iustinus Apolog. 2. Clemens Alexandrinus l. 1. Strom. Tertullianus in Apologet. c. 19. Augustin. l. 18. de ciuit. c. 37. Et ea tñ ipsa Moysis historia, memoriā solum mille ducentorū & 50. circiter annorum ante diluuiū, & in ea ipsam quoque mundi originē cōplexa est. Cum autē à diluuiū usq; ad hoc tempus secundum Chronologiā Hebræorum, non fluxerint plures, quā ter mille nongentū & viginti octo anni; vel secundū Chronologiā LXX. Ecclesiæ & SS. Patribus magis vtitatam, quater mille, quadringenti, octoginta, & aliquot anni: necessario sequitur, non habere nos historiam antiquiorem, quam sit memoria annorum quinquies mille, quingentorum, octoginta quatuor, vel secundum aliam Chronologiā annorum quinquies mille, sexcentorum, octoginta & aliquot annorum, Rationes vero Aristotelis, Auerrois, Proci, & aliorum pro æternitate mundi facile dissoluant S. Thomas hic q. 46. aa. 1. & lib. 2. cont. gent. c. 3. 1. & fusc Pererius lib. 15. Physic.

Secundo certū est, mundum corporeū cœpisse cū aliqua duratione creata, intrinseca & propria, siue ea fuerit æuum; siue tēpus proprie sumptum; prout nimirum aut Philosophi varie sentiūt de duratione rei corporeæ permanentis; vel prout etiā de primo statu mūdi creati, ipsiusq; tēporis initio varie licet philosophari, ut dicitur dub. seq. Ex quo interim supponim; simul cū mundo corporeo incepisse tēpus, mūdiq; adeo creatū fuisse initio veri ac proprii tēporis.

Hispositis, celebris est controuersia, an saltem per absolutam Dei potentiam mundus, aut vlla omnino creatura potuerit esse ab æterno. De qua re sunt vniuersim sex Philosophorum & Theologorum sententiæ. Prima absolute affirmat, potuisse mundum ab æterno produci, quoad omnes suas partes. Ita Arimæsis in 2. dist. 1. q. 3. Gabriel ibidē, Ockā in 2. sent. q. 8. & quodl. 2. q. 5. aliiq; Nominales; & quoad res permanentes cōsentiant; quoad successiuas a. problematicæ defeniunt Conimbricenses l. 8. Physic. 2. q. 6. & 7.

Secunda absolute negat vllam creaturam potuisse esse vel produci ab æterno. Ita docet Guilielmus Parisiensis 1. partis de vniuerso part. 2. cap. 8. Albertus in sum. part. 2. tract. 1. q. 4. mem. 2. & in 2. sent. dist. 1. art. 10. Henricus Gandauertis quodlib. 1. q. 7. & 8. Marsilius in 2. q. 1. a. 2. quos sequitur Toletus lib. 8. physic. q. 2. & Murcialib. 8. Physic. disp. 1.

Tertia sententia est Bonauenturæ in 2. dist. 1. a. 1. q. 2. ubi negat, potuisse vllam creaturam ab æterno produci ex nihilo; tametsi concedat simul, potuisse ab æterno produci ex materia Deo cœternā & ingentā, si qua nimirum talis daretur. Quod est dicere absolute loquendo, non potuisse ab æterno produci.

Quarta sententia est, potuisse produci ab æterno quoad partes permanentes. non autem quoad successiuas. Ita Durandus in 2. dist. 1. q. 2. & 3. & sequitur Vasquez hic disp. 177. cap. 3. & Ruuius Physic. quæst. 2. & 3.

Quinta sententia est, potuisse mundum produci ab æterno, quoad omnes res, cum quarum æterna duratione non sit coniunctum aliquid infini-

nitum

nitum secundum omnes suas partes actu existens; non aut quoad aliquam rem, cum qua sit coniunctum eiusmodi infinitum actu; seu quod idem est, potuisse mundum eum omnibus suis rebus tam permanentibus, quam successivis esse ab æterno; modo ne simul ponatur aliquid, ex quo eiusmodi infinitum sequatur; uti V. G. sequeretur, si fuissent generationes humanae ab æterno; tunc enim simul actu existerent infinite animæ. &c. Ita docet S. Thomas hic q. 46. art. 2. ubi ait: *Mundum incepisse est creditio, non autem demonstrabile, vel solubile. Et hoc inquit, vtile est, ut consideretur, ne forte aliquis, quod fidei est, demonstrare præsumens, rationes non necessarias inducat, quæ præbeant materiam irridendi infidelibus, existimantibus nos propter huiusmodi rationes credere, quæ fidei sunt.* Idem profertur fusi in solutionibus argumentorum, præsertim resp. ad §. Idem docent Heruæus in 2. dist. 1. q. 1. Capreolus in 2. dist. 1. q. 1. Sonzinnas 12. Metaph. q. 3. Caietanus hic cit. a. 2. & fere Sotus lib. 8. Physic. q. 2.

7 Sexta sententia est, etsi quidem consulendo rationem naturalem, & argumenta hæcenus ex ea depropta, non possit demonstrari impossibilitas æternitatis mundi, saltem quoad res permanentes; tamen perpendendo simul, ut par est, autoritatem SS. Patrum, absolute sentiendum, mundum quoad nullam omnino re potuisse esse ab æterno; ac proinde existimandum esse, huius impossibilitatis subesse aliquam rationem, licet ea nondum satis comperta videatur. Ita docet Gregorius de Valentia hic disp. 3. q. 3. pun. 2.

8 Assertio I. Impossibile est, et secundum absolutam Dei potentiam, ut etiam intrinsece successiva, qualia sunt tempus & motus, fuerint ab æterno. Ita sentiunt Auctores 2. 3. 4. & 6. sententia; quo fit, ut hæc assertio sit communis Doctorum, quam fere omnes et recentiores sequuntur, teste Ruuio. Probatur, præter ea, quæ dicuntur pro assertione 2. & 3. Primo. Quia impossibile est, ut sit æternum, de cuius ratione intrinseca est habere esse, post non esse: ita sunt entia successiva: Ergo. Maior patet. Minor probatur. Quia est de ratione intrinseca motus, ut supponat suum subiectum etiam prius duratione existens: siquidem est de ratione motus, ut ratione illius subiectum nuncaliter se habeat, quam prius; & impossibile est, cogitare motum esse; quod nunc & in omni duratione antecedere eodem modo se habuit. Et cum tempus sit numerus, aut duratio motus, eadem est ratio procedit de tempore.

9 Secundo. Quod necessario successivæ producit, non potest esse ab æterno: sed omne ens intrinsece successivum, ut tempus, motus, necessario successivæ producit. Ergo. &c. Maior tanquam extra controversiam posita tribuitur S. Thomæ hic q. 46. a. 2. ad 1. à Valentia cit. pun. 2. notab. 4. & probatur. Quod enim successivæ producit, necessario tempore est posteriori causa producente; quandoquid ad eius productionem requiritur successio, quæ non potest esse sine mora. Minor videtur per se nota; quia impossibile est, ut simul producat (productione transeunte) quod intrinsece successivum est; quin eo ipso & simul esset, cum simul producat; & non simul esset; quia est ens successivum.

Tertio. Ad cuius existentiam necessario requiritur mora, impossibile est, ut sit ab æterno: sed ad entis successivæ existentiam necessario requiritur mora: Ergo. &c. Maior & minor constant ex dictis.

Quarto. Si entia successiva, ut motus & tempus, fuissent ab æterno, tunc daretur infinitum actu; mirum infiniti dies, infinitæ circulationes actu in rerum natura posita. Sed consequens est impossibile; ex dictis supra disput. 2. q. 4. dub. 2.

Quinto. Aut tempus ponitur ab æterno, secundum se totum, vel secundum aliquam partem sui partem: neutrum potest dici. Non primum; quia alias omnes partes temporis fuissent inter se coeternæ, adeoque simul; quod est impossibile; cum necessario una sit altera posteriori. Nec secundum; tum ob dictam causam, quia argumentum pariter procedit de qualibet parte temporis. Tum quia per se absurdum est, ut pars temporis diutius duraverit, quam totum tempus. Atque hæc meo iudicio evidenter probant positam assertionem.

Assertio II. Impossibile item est, secundum rationem naturalem, ut mundus fuerit ab æterno, quoad res permanentes. Ita sentiunt cum Auctoribus secundæ sententiæ, à qua re ipsa non dissentit Bonaventura, ut dictum est; ea demque plane est sententia SS. Patrum, ut sequenti assertionem dicetur. Probatur. Primo. quia nulla creatura, etiam permanens, potuit esse ab æterno, nisi per creationem seu productionem ex nihilo; aut saltem præsupposita secundum naturam creationis alicuius ex nihilo, ut omnes fatentur: sed impossibile est, ut per creationem ex nihilo aliqua creatura fuerit ab æterno: &c. Ergo. &c. Minor probatur. Quia, ut dictum dub. 1. in definitione creationis, vocula *Ex nihilo*, significat terminum à quo intrinsece ipsius creationis, ut eum S. Thomas ibidem, & communi Theologorum docet et Vasquez disp. 17. c. 3. n. 12. Atque in omni mutatione vel productione, terminus à quo debet natura vel tempore præcedere terminum ad quem, seu existentiam eiusdem, ut fatentur omnes: Ergo etiam in presenti Nihilum rei debet natura vel tempore præcedere existentiam rei create: quod libenter et cum Marfilio in 2. q. 1. a. 2. Bonaventura in 2. dist. 1. a. 1. q. 2. & a. 3. q. 1. Scotus in 2. dist. 1. q. 2. adeoque communi Doctorum, fatetur Vasquez loco citato: atque impossibile est, ut Nihilum rei præcedat solum natura, & non et duratione ipsam existentiam rei create: Ergo debet et tempore antecedere re create: ac proinde impossibile est, ut res aliqua creetur, seu producat ex nihilo ab æterno. Duæ consequentiæ posteriores sunt manifestæ.

Assumptio, unde tota vis argumenti pendet, probatur. Quia ut Nihilum natura antecedit, non satis est, ut res aliqua ex se ac sua natura nihil futura fuisset, nisi à Deo præveniretur; hoc enim non est natura prius re fuisse nihil, sed futuram fuisse nihil, nisi præveniretur; uti ex terminis patet: sed necesse est, ut à parte rei Nihil ipsius rei fuerit saltem natura prius, quam res esset: at vero impossibile est, & manifestum in terminis contradictionem involuit, ut Nihil ipsius rei vete præcedat, seu existat, & solum sit natura, & non et tempore vel duratione prius, quam res ipsa: tunc enim Nihil rei, & res ipsa, simul esse deberent in eodem instanti temporis vel durationis, quod est impossibile; Ergo impossibile est, ut Nihilum rei præcedat solum natura, & non etiam duratione existentiam rei create.

Idem docent in simili, qui recte philosophantur, de privatione ad generationem præntia; nempe privationem in omni generatione naturali, de qua locutus est Aristoteles, & ad quam velut Principium requisitum privationem, necessario & natura, & tem-

pore antecedere instans generationis; quod si per creationem simul producat materia cū forma, eius generationis seu productionis principium non esse priuationem in materia; nec de hac productione locutum esse Aristotelem, Eademque est communis & solidissima ratiocinatio SS. Patrum contra Arianos, vt inferius dicitur assert. 3.

14 Duo solum contra eā obici possunt: primo, quod iuxta Anselmum in Monolog. c. 8, S. Thomam hic q. 46 a. 2. ad 2. & Durandum loc. cit. vocula, *Ex nihilo*, in definitione creationis accipi potest etiam negative duntaxat; vt sensus sit, Non ex aliquo, seu ex nullo subiecto presupposito; quod verificari potest, etiam si nunquam præcesserit Nihilum, velut terminus à quo, nec naturā, nec tempore.

15 Respondeo, hanc non esse sufficientē, & ad equatā explicationē eius vocis, vt ex S. Thomā dictū dub. 1. non solum quia hac ratione ē generatio æterna Filii effect creatio; quia est ex nullo subiecto; nec omnino ex aliquo secundū durationē presupposito; sed etiā quia cum omnis creatura sit se ac sua natura nihil, debet ipsa per creationem (quando fit tota simul) ex suo quasi nihilo extrahi ita vt terminus à quo, sit ipsū nihil eiusdē rei. Quo posito, infallibiliter sequitur, nihil, & non esse ipsius rei debuisse ēt tempore antecedere creationē, sicut vniuersum terminus à quo nō solum natura, sed et tempore antecedit productionē instantaneam & existentiam termini ad quem: licet non ideo, quicquid altero natura prius est, etiam tempore sit prius, vt patet in substantia solis, respectu lucis ex ea emanantis.

16 Secundo obici potest instātia desumpta à personis diuinis: Quia si hoc argumentū aliquid probaret, simul probaret etiam, productionem Filii in diuinis esse debere à non esse Filii, velut termini à quo, tempore vel natura prioris ipsa productione eiusdem: quo posito, pariter concludetur, Filium non fuisse coæternum Patri; quod est contra fidem.

Respondeo, esse manifestam disparitatem inter Filium Dei, & creaturas: quia cū existentia sit de ratione & essentia Filii, non potest in ipso nuda essentia secundum ordinē naturæ priorē esse existentia; ac proinde nec potest eius productio habere terminum à quo. Non esse Filii; sed ea potius est nuda & simplex emanatio sine termino à quo; quae de causa ēt SS. Patres contra Arianos tantopere pugnabant, Filium non esse ex non entibus, seu ex non Ente; sed esse ex essentia Patris, non vt hæc dicat terminum à quo, sed Esse intrinsecū, sola origine, nō natura præexistens in Patre, vt suo loco dictum disp. 4. q. 1. dub. 7. & 8. Aliter se hic res habet cum creaturis, vt dictum.

17 Secundā rationem ita formo. Nulla res creata potuit produci ab æterno, nisi eius productio absolueretur & finiretur in instanti conceptibiliter indiuisibili, & coexistente æternitati: sed hoc est impossibile. Ergo, &c. Maiorem primum declaro. Voco n. instans e conceptibiliter indiuisibile, quod nullā penitus nec actualem, nec virtualem habet extensionem, sed in genere seu ratione durationis penitus indiuisibile est, ita vt nullam inuoluet moram seu durationem, siue permanentem, siue successiuam; cuiusmodi est instans nostri temporis.

18 Hoc posito probatur maior. Quia si productio illa creaturæ nō absoluitur & finitur in tali instanti; ergo

non finitur nisi in aliqua duratione longiori, quā sit tale instans; ac proinde indiget mora, ad hoc vt finiatur & perficiatur. Ergo impossibile est, vt sit æterna seu ab æterno; quandoquidem nihil potest esse æternum, quod ad sui productionem & existentiam moram requirit, vt supra etiam de rebus successiuis argumentati sumus.

Nec obstat, quod tale instans, cum sit instans temporis, quod antea probauimus æternū esse nō posse, non sit possibile, adeoq; nec cogitabile in æternitate. Primo n. instans eiusmodi indiuisibile etiam esse potest in re, quæ non mensuratur tempore nostro, sed æuo, aut tempore discretō, vt agendo de Angelis, & Angelicis operationibus diximus, & communiter omnes admittunt; & sane cum aliqua creata duratio in re ab æterno creata admitti debeat, necessario admitti debent eiusmodi instantia eiusdem durationis saltem conceptibilia. Secundo cum instans ēt temporis nostri non sit res successiua, sed per manens, hoc est, tota simul, quid nī ab Authoribus opposita sententia, quia fatentur res permanentes potuisse esse ab æterno, concedatur etiam, eiusmodi instans esse potuisse ab æterno? Tertio deniq; quæramus saltem per impossibile, de hac propositione conditionata; si instans eiusmodi fuisse possibile, aut cogitabile ab æterno, an tunc in eodem instanti perfecta fuisset creatio illa rei permanentis, certe negari id nullo modo potest, ob factum superius discursū. Cōstat ergo Maior.

Minor propositio probatur primo; quia tunc res creata habuisset principium durationis; Ergo non fuisset æterna. Antecedens probatur. Quia quicquid est, aut producit in primo instanti suæ durationis, seu quod idem est, cuius rei productionis seu existentia primū instans est assignare, illa res habet principium durationis; sed ex hypothesi, si res, de qua agimus, producta fuisset in instanti modo superius explicato, producta fuisset in primo instanti; quia illud est primū instans durationis, ante quod non est aliud, & post quod tamen sequitur duratio maiorante illud vero instans productionis, cum ponatur ab æterno, non fuisset aliud; Ergo fuisset primum.

Secundo probatur eadem Minor. Quia si productio illa ab æterno fuisset absoluta vnicō ei⁹ modi instanti indiuisibili; tunc ipsum etiam eiusmodi instans indiuisibile, in quo res ponitur producta, saltem conceptibiliter fuisset ab æterno, adeoq; æternū: sed hoc manifeste est impossibile, & inuoluit contradictionem: quia hoc ipso, quod tam formaliter, quam virtualiter est indiuisibile; nequit coexistere vlli durationi, multoque minus æternitati.

Potest et eadem ratio in alium modū conformari, vt hæc sit ratio tertia; Si creatio vllius rei permanentis ab æterno fuisset possibilis, cum ea non potuisset finire, nisi lapsu totius æternitatis à parte ante; consequens est impossibile. Ergo, &c. Maior probatur. Quia ponatur quodecunq; tempus seu duratio finita, ante lapsum totius æternitatis à parte ante; quæro vtrum super sit tempus seu duratio finita, an infinita, post finitam creationem: non finita; quia cum antea etiam præcesserit solum finita duratio ex hypothesi, sequeretur hoc ipso rem solum fuisse tempore seu duratione finita; imo etiam ipsam æternitatem, qua ponitur durasse res creata, solum fuisse durationem vndiquaq; finitam; quia ex duabus durationibus finitis,

non potest fieri infinita duratio, vt patet. Nec dici potest, superesse infinitam durationem: quia ex hypothefi, ea duratio fupponit aliam priorē durationē, in qua refuit creata: Ergo impossibile est, vt duratio, quæ fupereft, fit infinita. Quare cum creatio rei non potuerit finire tempore finito, necellario fequitur, eā non potuiffe finire, nifi lapfu totius æternitatis a parte ante, vt i propositio maior affimabat.

23 Minor autem, nempe hoc ipfum esse impossibile, probatur ex dictis; quia sic creatio illa rei indigniffet mora & lapfu totius æternitatis; ac proinde hoc ipfo non potuiffet esse æterna; quandoquidē non potuit exiffere prius, quam efferet producta; nec verō potuit etiam esse producta ex dictis, nifi in termino totius æternitatis: siquidem productio folum finita & perfecta esse poterat, post lapfum, adeoque in termino totius æternitatis antecedentis.

24 Aduerfus vtramq; hanc rationem hoc folum videtur obiici poffe; quod fi aliquid probaret, probaret et nec productionem feu generationē filii potuiffe esse æternam: quia pariter applicari potest ratio; eam nō potuiffe esse nifi instantaneam, aut finitam primum post lapfum totius æternitatis; ex quo fequitur, non potuiffe esse æternam.

25 Refpondeo, negando totum affumptum: quia est diueriffima ratio, quoad hoc, generationis æterni filii, & æternæ productionis creaturæ; primum ex parte fubiecti; quia creatura, vt cunq; fuerit æterna, est tamen mutabilis, & natura fua defectibilis; Filius æternus nequaquam: fecundo ex parte durationis; quia creatura non potuit intrinfece durare & exiffere per ipfam incretam & immutabilem durationem æternitatis; fed folum per creatam aliquam, adeoque hoc ipfo mutabilem durationem: tertio ex parte productionis; quia productio feu creatio creaturæ; quantumuis æterna, ponitur fua natura, ac reifua & finita, productio vero feu generatio filii, cū fit immanens in Deo, ac ipfa entitas Deitatis, ex fe ac natura fua penitus immutabilis est, nec vnquam potest ita esse perfecta, vt fit finita feu terminata. Quo fit, vt ei nequaquam poffit applicari fupradicta ratio, eam fcilicet, aut esse instantaneam, aut non nifi lapfu æternitatis perfectam & finitam; fed est ac fuit femper; ac necellario erit in omnem æternitatem interminabiliter ac perpetuo perfecta, fed nunquam finita; nec opus haberet ad fuam perfectionem lapfu æternitatis: quia intrinfece ipfa æternitas, cum fit infinita, increata, immutabilis, & interminata, nunquam labitur, fed femper est eadē; idemq; in illa est fieri & esse, perfici & perfecta esse, femel esse ac femper perpetuoq; esse: quod tamen in creatura eo ipfo, quod necellario ac intrinfece mutabilis est, nec exiffere potest intrinfece nifi per creatam aliquam & natura fua mutabilem durationem, fivē exiffentiam, longe fecus accidit, vt dictum: vt proinde in productione creaturæ recte procedat argumentatio, fed non in æterna filii Generatione.

26 Atq; hæ tres rationes, omiffis aliis, quas nihil attinet examinare, ad propofitum mihi videtur fufficere: nec meo iudicio funt minus efficaces, quam quibus probatur exiffentia Dei. Neq; opus est, vt fidem noſtram, de initio mundi his rationibus fulciamus; quando ea longe firmiori fundamento nititur; & aliud est, mundum reifua non fuiſſe ab æterno productum, quod est de fide, aliud non potuiffe ab æterno

produci, quod non est de fide, fed extrinfece folum confirmare potest propofitionem priorē de fide, quod adeo non est improbandum, vt fit etiam magnopere laudandum, ac non nunquā potest esse necellarium, aut faltem valde opportunū apud eos, qui fidem & fidei principia nondū admittunt. Alioquin etiam S. Thomas nullam debuiffet rationem naturalem adhibere ad probandam exiffentiam, aut infinitatem, vel fimplicitatem Dei, aliaque attributa diuina, quod tamen, vt fuo loco disp. 2. vidimus, accurate ipfe & diligenter præfftit.

27 Affertio III. Sed etiam iuxta SS. Patres fatendum est, impossibile esse, vt mundus, fivē quoad res permanentes, fivē fucceffiuas, fuerit ab æterno. Hæc affertio contra Vasquez est non folū Gregorii de Valentia fupra, fed etiam omnium authorum fecundæ, & tertiæ fententiæ; imo etiam ipfius S. Thomæ loc. cit. qui folum negat, id poffe probari ex ratione naturali euidenti, non autem ex principis fidei, vel auctoritate Patrum. Probatur ipfis Patrum testimonis, quibus sane quidem meo iudicio non fatisfacit Vasquez cit. disp. 177. c. 3. Etenim Baſilius lib. 2. cōt. Euzonomium ante med. ait: *Nos eiusdem dementiæ esse pūctenus, & creaturæ æternitatis testimonium præbere, & creaturæ Dominum hac confessione priuare.* Vbi notandum, non dicere, esse eiusdē falſitatis, aut erroris, aut infidelitatis, fed dementiæ; quæ non potest nifi illi dicto tribui, quod ipſi et rationi naturali aperte aduerſatur, vt & adiunctum exemplum, cum quo Baſilius rem præſentem comparat, aperte demonſtrat.

28 Ambroſius lib. 1. hexaem. cap. 3. *Quomodo, inquit, coæternum Deo mundum afferunt, & creatori omnium ſociant, atq; æqualem (duratione) esse diſputant creaturam?* Vbi contra Philoſophos diſputans, ex ipſa ratione, creaturæ fuperius expoſita, argumentum ſumit, ad probandam impoſſibilitatem æternitatis mundi.

29 Auguſtinus lib. 12. de ciuit. cap. 15. de Angelis loquens ait: *Quomodo creati dicendi ſunt, ſeſemper fuiſſe intelliguntur?* Vbi rurfum æternitatem cum ratione Creationis pugnare ſentit. Et multo apertius lib. cont. Felicianum Arianū ante med. ita definit Creaturam: *Creatura est ex eo, quod adhuc non est, aut aliquādo non fuit, rei cuiuslibet corruptibilis, quantum in ſe est (nifi videlicet à Deo ſuſtentaretur) Patris omnipotentis Dei voluntate facta ſubſtantia.* Et ſubiungit: *Hæc definitio vtrum in Dei vadat Filium, videamus.* Vbi plane vides, iuxta Auguſtinum, rationem ipſius Creationis & creaturæ depoſcere præuium nihil ex quo creatura produci debuit, vt in prima ratione primæ aſſertionis argumentati ſumus.

30 Deniq; Damascenus lib. 1. fid. cap. 8. *Natura, inquit, minime comparati eſt,* (quafi dicat, minime patitur) *vt quod ex nihilo in ortum producitur, eandem cum ſuo principio æternitatem habeat.* Et ibidem: *Creatio cum à voluntate proficiſcatur, Deo profecto coæterna non eſt.* Vbi tum ex eo, quod creatura eſt ex nihilo, tum quod voluntarie à Deo producta eſt, probari putat Damascenus, eam non poſſe ſuo principio eſſe coæterham. De cuius tamen poſteriore ratione nihil diſputo; ſatis eſt ad propoſitum, hanc eius fuiſſe mentem, vt exiſtimaret, æternitatis poſſibilitatem repugnare naturali rationi.